

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

488-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2013 M. KOVO 20, 21 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „Partnerystė su atokiausiais Europos Sąjungos regionais siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo“

(COM(2012) 287 final)

(2013/C 161/09)

Pranešėjas **Henri MALOSSE**

Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2012 m. birželio 20 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato „Partnerystė su atokiausiais Europos Sąjungos regionais siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo“

COM(2012) 287 final.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. kovo 4 d. priėmė savo nuomonę.

488-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. kovo 20–21 d. (kovo 20 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 165 nariams balsavus už, 2 – prieš ir 6 susilaukė.

1. Išvados ir rekomendacijos. Paversti atokiausius regionus Europos platformomis

1.1 Šiandien su atokiausiais regionais (toliau – AR) susijęs ES prioritetą turi būti stiprinti su Europos žemynu šiuos regionus siejančius ryšius ir piliečių dalyvavimo Europos projekte jausmą. Tam tikrose srityse, pavyzdžiui, biologinės įvairovės, Žemės stebėjimo, atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kultūrų integracijos, AR gali tapti laboratorijomis, vieta eksperimentams ir netgi pavyzdžiu Europai.

1.2 Ateityje atokiausi regionai gali Europai suteikti ir šių didelių privalumų: šių regionų vyrų ir moterų gebėjimai, žemės ūkio, žuvininkystės ir pramonės produkcija, aukštos kokybės turizmas ir galimybės dėl savo geografinės padėties tapti Europos platformomis santykiuose su kaimyniniais regionais. Atokiausiems regionams būtina sudaryti galimybę pasinaudoti visais vidaus rinkos privalumais tokiais pat sąlygomis kaip ir kitiems Europos regionams.

1.3 Nepaisant labai sudėtingos biudžeto padėties AR skiriama speciali parama neturi būti mažinama. Šiems regionams turi būti skirti atitinkami finansiniai ištekliai, kad jie galėtų pasiekti strategijos „Europa 2020“ tikslus ir kompensuoti visų pirma dėl jų atokumo kylančių kliūčių pasekmes.

1.4 Nors iki šiol su atokiausiais regionais susijusios Europos politikos rezultatai buvo geri, remiantis konkrečiu SESV įteisintu teisiniu pagrindu reikia atnaujinti atokiausių regionų sampratą, kad ji taptų strategiškesnė ir platesnio užmojo. Todėl įgyvendinant Europos didžiųjų tinklų, mokslinių tyrimų, judumo ir Žemės stebėjimo politiką nebegalima į šiuos regionus neatsižvelgti.

1.5 Reikia įvertinti ir išplėsti Specialių priemonių atokiausiems regionams ir saloms programą (POSEI), kad ji apimtų visus atokiausių regionų žemės ūkio ir ne žemės ūkio produkciją.

1.6 Siekiant atsižvelgti į AR geografinius ir klimato ypatumus, tam tikrose Europos politikos srityse, pavyzdžiui, konkurencijos, viešųjų pirkimų, žuvininkystės ir aplinkos, būtina veiksmingai įgyvendinti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau - SESV) 349 straipsnį. Sutarties nuostatų požiūriu Europos Komisijos neryžtingumas šioje srityje nelabai pateisinamas. EESRK prašo Europos Komisijos atlikti ir paskelbti 349 straipsnio taikymo analizę.

1.7 Didžiausi AR kylantys iššūkiai – užimtumas ir jaunimo klausimai. Socialinis aspektas turi būti vienu iš su atokiausiais regionais susijusios Europos politikos prioritetų. Todėl būtina veiksmingai plėtoti veiksmus šia kryptimi taikant trumpalaikes, vidutinės trukmės ir ilgalaikes priemones, įgyvendinamas vykdam šių regionų darbo rinkos poreikius atitinkančias paramos švietimui ir mokymui programas.

1.8 Europa gali padidinti savo konkurencingumą taip pat įgyvendindama atokiausiuose regionuose programas, pavyzdžiui, susijusias su atsinaujinančiųjų išteklių energija, jūrų mokslu, biologinės įvairovės tyrimais, miškininkyste, sveikata ir kova su tropinėmis ligomis.

1.9 Akivaizdu, kad reikia siekti geriau integruoti AR į jų geografinę aplinką. Yra daug pavyzdžių, kurie rodo, kad Europos Komisijai apskritai sunku suprasti strateginį atokiausių regionų kaip Europos platformų vaidmenį ES išorės politikoje, visų pirma, prekybos, žuvininkystės ir vystomojo bendradarbiavimo. Europos Komisija privalo užtikrinti ryžtingą, konkretesnę ir aktyvesnę paramą regionų bendradarbiavimui.

1.10 Pilietinės visuomenės dalyvavimas įgyvendinant ES strategiją neturi būti tik skambūs žodžiai. EESRK siūlo visuose AR organizuoti apskritojo stalo diskusijas, kuriose dalyvautų pilietinės visuomenės atstovai, siekiant parengti veiksmų planą, kuriame būtų apibrėžti strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo tikslai ir etapai. EESRK siūlo pradėti šį procesą bendradarbiaujant su AR Pirmininkų sueiga ir AR Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybomis.

1.11 Be to, EESRK remia AR pilietinės visuomenės ir atitinkamų kaimyninių šalių (Lotynų Amerikos, Karibų, Indijos vandenyno) pilietinės visuomenės struktūruoto dialogo organizavimą. Visų pirma reikėtų užtikrinti AR atstovų dalyvavimą Europos Komisijos dialoge, kuris plėtojamas įgyvendinant Ekonominės partnerystės susitarimus (EPS). EESRK pritaria, kad įgyvendinant visus Ekonominės partnerystės susitarimus būtų sukurti stebėsenos komitetai, kuriuose dalyvautų pilietinė visuomenė, ir ragina užtikrinti AR dalyvavimą šiuose komitetuose, kai sprendžiami jiems svarbūs klausimai.

1.12 EESRK siūlo kiekviename AR įsteigti ES biurus siekiant užtikrinti labiau apčiuopiamus, matomus ir tiesioginius ES ir šių regionų ryšius.

2. Įžanga ir bendrosios pastabos

2.1 Sutarties SESV 349 ir 255 straipsniuose apibrėžiama ir pripažįstama išskirtinė atokiausių regionų padėtis; nuo 1989 m. šiuose regionuose įgyvendinama speciali programa, kurios tikslas - remti socialines ir ekonomines priemones, padedančias užtikrinti didesnę šių regionų konvergenciją su likusia ES dalimi.

2.2 AR labai išplečia ES teritoriją ir geografinį jos išsidėstymą pasaulyje ir taip padidina politinę, ekonominę ir kultūrinę Europos įtaką, atveria dideles žvejybos zonas Atlanto ir Indijos vandenynuose. Reikia geriau pasinaudoti AR kaip Europos platformų vaidmeniu juos įtraukiant į Europos transporto tinklus (TEN-T, skaitmeninių tinklus) ir suteikiant jiems galimybę prioritetine tvarka dalyvauti Europos Žemės stebėjimo programose (GMES, GALILEO), taip pat Europos mokslinių atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir biologinės įvairovės tyrimų programose. AR potencialu didinti Europos įtaką pasaulyje turi būti naudojamos ir įgyvendinamos judumo ir bendradarbiavimo programos. Atsižvelgiant į šių regionų atokumą ES specialiuju įgaliojimų skyrimas į AR būtų tiek politinis signalas, tiek ir veiksminga priemonė skatinti jų kaip ES platformų vaidmenį.

2.3 Daugiau nei dvidešimt metų EESRK savo ruožtu rėmė AR pilietinės visuomenės pastangas palaikyti glaudesnius ryšius su ES, taip pat jos siekė būti atidžiau išklaustyti ir skatinti daugiau su ja konsultuotis. Šiuo požiūriu visų pirma reikia atkreipti dėmesį į galimą neigiamą prekybos politikos poveikį atokiausiems regionams ypač įgyvendinant laisvosios prekybos susitarimus ir ekonominės partnerystės susitarimus su kaimyninėmis AR šalimis⁽¹⁾. Deja, tenka apgailestauti, kad savo komunikate Europos Komisija šio klausimo nenagrinėja ir neatsižvelgia į 2010 m. vasario 17 d. Hervé Coupeau parengtoje EESRK nuomonėje⁽²⁾ pateiktas rekomendacijas, visų pirma dėl paramos priemonių.

⁽¹⁾ EESRK nuomonė dėl Ekonominės partnerystės susitarimų poveikio atokiausiems regionams (Karibų jūros zona), OL C 347, 2012 12 18, p. 28.

⁽²⁾ Šios rekomendacijos pateikiamos ir kitose nuomonėse, pavyzdžiui: Europos Komisijos užsakymu Iseri Europa atliktas tyrimas „Augimo veiksniai atokiausiuose regionuose“; Už vidaus rinką atsakingo Europos Komisijos nario Michel Barnier užsakymu parengta ataskaita „Atokiausi Europos regionai ir bendroji rinka: ES įtaka pasaulyje“, kurią parengė Pedro Solbes Mira, Europos Komisijos tyrimas dėl Demografinių ir migracijos tendencijų AR. Poveikis jų ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai., atliko INED, Europos Parlamento ataskaita (parengė Nuno Teixeira, REGI komitetas) „Sanglaudos politikos vaidmuo atokiausiuose Europos Sąjungos regionuose atsižvelgiant į strategiją „Europa 2020““, Europos Parlamento tyrimas „Regioninės politikos vaidmuo mažinant klimato kaitos poveikį atokiausiuose regionuose“.

2.4 Kitas komunikato trūkumas - jame neaptariamas svarbiausio politinio fakto, t. y. atokiausių regionų priklausymo Europos Sąjungai, pasekmės. Reunione vykęs klausymas parodė, kad pilietinės visuomenės jėgos pritaria Europos integracijai ir niekada ja neabejojo. EESRK nuomone, ES strategijoje dėl atokiausių regionų dėmesys visų pirma turėtų būti sutelktas į geresnę šių regionų integraciją į Europą, tačiau kartu reikia atsižvelgti į jų padėtį.

3. Specifiniai klausimai

3.1 Siekiant gyvendinti sanglaudos politiką būtina nedelsiant supaprastinti, ir spartinti atrankos procedūras ir asignavimų paskirstymą. Dėl vėlavimo ir pernelyg uždelstų terminų dažnai kaltos visų pirma ES ir nacionalinės valdžios institucijos. Tai labai mažina pasitikėjimą ES, todėl šis klausimas turi būti skubiai sprendžiamas dar prieš pradėdant svarstyti būsimą finansinę perspektyvą

3.2 Kita labai svarbi būsimų ES programų sąlyga - užtikrinti didesnę Europos paramos matomumą ir koncentraciją. Dabartinis finansavimo išskaidymas yra neveiksmingumo ir kritikos priežastis. Kaip nurodyta pirmiau minėtoje Hervé Coupeau nuomonėje, EESRK rekomenduoja šiame etape sutelkti dėmesį į tris svarbiausius prioritetus. Pirmasis iš jų - įsidarbinimo galimybes, visų pirma jaunimo, skatinantis švietimas ir mokymas, įskaitant paramą pagrindinei infrastruktūrai, kadangi didžiausias šių regionų turtas, žinoma, yra juose gyvenančių moterų ir vyrų gebėjimai ir verslumo dvasia. Antrasis - tai parama gerovę ir darbo vietas kuriančiam privačiam sektoriui - MVĮ / MVPĮ, turizmui, paslaugų gamybos veiksniams, žemės ūkiui, miškininkystei ir žuvininkystei. Trečiasis prioritetas - investicijos į svarbiausius tinklus (IRT, transporto, atliekų, vandens, energijos ir kt.) siekiant užtikrinti piliečiams vienodas galimybes naudotis visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis, padedančiomis didinti šių regionų konkurencingumą.

3.3 Tvarus vystymasis yra labai svarbus klausimas, tačiau jis turi būti siejamas ne tik su aplinkos, bet ir su kitais veiksniais. Pavyzdžiui, turizmo srityje tvarus vystymasis susijęs su pagarba vietos savitumui, regionų praktinei patirčiai, tradicinio gyvenimo būdo, kalbos išsaugojimu arba ir tipiška vietos produktų gamyba. AR ypač svarbūs prieinamumo visiems, demografinių pokyčių ir priklausomumo klausimai, tačiau Europos Komisijos komunikate jiems skiriamas nepakankamas dėmesys.

3.4 EESRK ragina Komisiją apsvarstyti galimybę įtraukti didelio atokumo aspektą į viešųjų pirkimų taisykles. Atsižvelgiant į išskirtines atokiausių regionų sąlygas būtina ne tik skirti dėmesį vietos gyventojų užimtumui, bet ir užkirsti kelią socialiniam dempingui iš kaimyninių šalių, kuriose ne tik daug mažesnės darbo užmokesčio sąnaudos, bet ir kuriose kai kurie

ekonomikos dalyviai vykdo agresyvią žemų kainų praktiką: jie pirmiausia pašalina visus vietos konkurentus, o vėliau vykdo monopolistinę politiką ir nustato dideles kainas.

3.5 EESRK apgailestauja, kad Komisijos komunikate nėra aiškios vizijos dėl santykių su kaimyninėmis trečiosiomis šalimis, kokia siūlyta Hervé Coupeau nuomonėje. EESRK pabrėžia, jog svarbu, kad atokiausi regionai bendradarbiautų su kaimyninėmis šalimis, visų pirma Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių, ir plėtotų bendrus bendradarbiavimo projektus pasinaudodami EPF, ERPF, ESF, EŽŪFKP, EJŪŽF lėšomis. Šioje srityje atlikta daug tyrimų, tačiau, kadangi nėra veiklos taisyklių, įgyvendinta mažai konkrečių bendradarbiavimo projektų. Vis dėlto yra daug galimybių bendradarbiauti transporto, turizmo, švietimo, sveikatos apsaugos, žuvininkystės, žemės ūkio, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros ir aplinkos apsaugos srityse. Be to, vis dar neišspręstas ES prekybos politikos klausimas. Laisvos prekybos susitarimai arba numatomi sudaryti ekonominės partnerystės susitarimus kelia realią grėsmę silpnai kai kurių atokiausių regionų ekonomikai. Jei ES prekybos politikoje nebus atsižvelgta į realius AR interesus, ES atokiausių regionų strategijos projektas neteks jokios prasmės!

3.6 Galiausiai tenka apgailestauti, kad šiame komunikate mažai dėmesio skiriama apibrėžti partnerystę su atokiausių regionų pilietine visuomene, parengti struktūrizuotas konsultacijas su pilietine visuomene dėl sanglaudos veiksnių ir plėtoti projektus, kurie, rengiant informacines kampanijas, stiprinant Europos pilietybę ir vykdant judumo programas, padėtų stiprinti gyventojų Europos tapatybės jausmą. EESRK remiasi savo nuomone dėl Partnerystės principo įgyvendinant Bendros strateginės programos fondų paramą⁽³⁾.

4. Pasiūlymai ateičiai

4.1 Priemonių atokiausiems regionams ir saloms programa (POSEI)

4.1.1 Reikėtų atlikti kruopštų šios programos taikymo įvertinimą. Skiriant didelius išteklius, pagal POSEI programą dvejopo pobūdžio AR produkcijai (cukrui ir bananams) reiktų atkreipti dėmesį į daugelio kitų vietos produktų, kurių eksportą būtų galima skatinti (vanilė, vaisiai ir daržovės, žuvininkystės produkcija ir t. t.) padėti.

4.1.2 POSEI žemės ūkio programoms skiriami asignavimai turi išlikti ir juos netgi reikia padidinti, kad būtų sudarytos sąlygos toliau plėtoti ir eksportą, ir vidaus rinkai skirtą produkciją, taip pat užtikrinti aprūpinimą žaliavomis ir svarbiausiais produktais.

⁽³⁾ OL C 44, 2013 2 15, p. 23.

4.2 Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda

4.2.1 EESRK palankiai vertina tai, kad Europos Vadovų Taryba nusprendė ir toliau atokiausiems regionams taikyti specialias sąlygas, kad jie kuo geriau pasinaudotų esamomis lėšomis, pasiūlydama 85 proc. bendro finansavimo normą neatšizvelgiant į jų pajamų lygį. Tačiau EESRK apgailestauja, kad palikta ta pati 50 proc. dydžio bendro finansavimo norma specialiai finansinei paramai papildomoms išlaidoms, susijusioms su atokia padėtimi, kompensuoti ir siūlo Komisijai elgtis pakankamai lanksčiai, kad būtų užtikrintas kuo didesnis jos veiksmingumas.

4.2.2 Galiausiai EESRK reiškia susirūpinimą, kad Europos Komisijos pasiūlymuose dėl teritorinio bendradarbiavimo nėra konkrečių sprendimų dėl būtino AR regioninio integravimo.

4.3 Judumo programos. ES turi užtikrinti AR piliečiams lygias galimybes dalyvauti tokiose užimtumui ar studijoms skirtose programose. Pavyzdžiui, negalima taikstyti su akivaizdžiu prieštaravimu: viena vertus, siekti sudaryti galimybes AR jaunimui ir universitetams visapusiškai pasinaudoti tokiomis ES judumo programomis kaip „Erasmus visiems“ ir, antra vertus, neatšizvelgti į jų geografinę padėtį ir neapmokėti su atokumu susijusių išlaidų AR besilankantiems arba į kitą ES šalių vykstantiems studentams.

4.3.1 Kitas paradoksas yra tai, kad programoje „Erasmus visiems“ taip pat neatšizvelgiama į AR kaimynines trečiąsias šalis. Šiuos prieštaravimus būtina pašalinti. AR skirta speciali „Erasmus Mondus“ programa turėtų sudaryti galimybę organizuoti jaunimo mainus su kaimyninėmis šalimis ir taip iš šių ES platformų propaguoti Europos tapatybę ir kultūrą.

4.4 Prieiga

4.4.1 EESRK kartu su Europos Parlamentu pritaria būtinybei sukurti *ad hoc* transporto ir IRT sistemą, kad AR galėtų veiksmingai spręsti patiriamas teritorinio izoliuotumo ir skaitmeninės atskirties problemas.

4.5 Regionų integracija

4.5.1 Atokiausiems regionams turi būti automatiškai skiriamas finansavimas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui nepaisant ne didesnio kaip 150 km atstumo tarp jūrų sienų kriterijaus.

4.5.2 Kad regioninė AR integracija būtų veiksminga, reikia priimti priemones, kurios pagerintų šių regionų jungtis su netoliese esančiomis trečiosiomis šalimis ir skatintų būtiną šių regionų MVĮ internacionalizaciją.

4.5.3 Ypač svarbu, kad sudarydama ES ir AR kaimyninių šalių prekybos arba žvejybos susitarimus Europos Sąjunga atliktų poveikio vertinimus ir informuotų atokiausių regionų politinės valdžios atstovus ir pilietinę visuomenę apie derybas ir užtikrintų jų dalyvavimą svarstant tiesiogiai su jais susijusius klausimus.

4.5.4 Atokiausių regionų specialistams ir teisininkams taip pat svarbus investicijų į jų geografinę aplinką saugumo klausimas. Todėl EESRK pritaria AR advokatų asociacijos sukūrimui ir bet kuriai kitai tokio pobūdžio iniciatyvai, pavyzdžiui, Atlanto arbitražo centro ir kt.

4.5.5 Jei šiandien ES parodytų didesnę ryžtą padaryti AR Europos platformomis, regioninė integracija sudarytų galimybę pasiekti masto ekonomijos daugelyje sričių (transporto, atliekų tvarkymo ir t.t.).

4.6 Pagalba įmonėms

4.6.1 SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktu įtvirtinta konceptuali pažanga, sudariusi galimybę Komisijai skiriant regioninę pagalbą atšizvelgti į skirtingą ekonominę padėtį ir akivaizdžius trūkumus, susijusius su valstybės pagalbos skyrimu kitiems tikslams (pvz., mokslinių tyrimų, inovacijų, transporto ir aplinkos ir t. t.). EESRK atkreipia dėmesį į šiuo metu vyraujančių prieštaravimų tarp strategijos „Europa 2020“ prioritetų ir atokiausiems regionams netinkamos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, inovacijoms ar aplinkai sistemos. Ateityje būtina šį prieštaravimą panaikinti.

4.6.2 Šiuo metu, kai vyksta Europos valstybės pagalbos sistemos peržiūra, AR susirūpinę dėl esamos sistemos išsaugojimo. Jie prašo išsaugoti kuo palankesnes sąlygas, pagalbnuoseklumą, įvairiems tikslams skirtą pagalbą (didesnis pagalbos investicijoms į įmones intensyvumas ir laipsniškai nemažinama ir neribotos trukmės pagalba veiklai, skirta kompensuoti dėl atokumo patiriamas papildomas išlaidas remiantis SESV 349 straipsniu), taip pat užtikrinti paprastas ir lanksčias procedūras.

4.6.3 Labai svarbu atokiausiuose regionuose kurti darbo vietas siekiant panaikinti struktūrinį nedarbą, kuris palietė visus gyventojų sluoksnius. Atokiausių regionų įmonės yra iš esmės mažos ir vidutinės įmonės, dažnai veikiančios geografiškai ribotose rinkose, taigi, savo pobūdžiu jos labai skiriasi nuo žemyninės Europos įmonių. Labai svarbu, kad pagalba ir toliau būtų skiriama visų tipų įmonėms, kaip buvo daroma 2007-2013 m. laikotarpiu.

4.6.4 Regis išlaikytas 2007-2013 m. investicinės pagalbos atokiausiems regionams intensyvumas, o ateityje ir toliau bus taikomos tokios pačios ribinės vertės ir AR priemonių principas.

EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad ES vidaus prekyboje nėra jokių pokyčių. Tai galima paaiškinti tuo, kad AR rinkos nelabai patrauklios užsienio investuotojams. Todėl EESRK ragina toliau leisti teikti laipsniškai nemažinaną ir neribotą trukmės pagalbą veiklai.

4.6.5 Viešojo parama, įskaitant Europos pagalbą, ir AR įmonių investicijos į inovacijas, skaitmeninę darbotvarkę ir partnerystę jų geografinėje aplinkoje paiešką turėtų būti laikomos prioritetais.

4.6.6 AR struktūrai būdinga tai, kad ją sudaro beveik be išimties labai mažos įmonės. Savo strategijoje Komisija turėtų pabrėžti, kad svarbu veiksmingai įgyvendinti Europos „Smulkiojo verslo aktą“ ir taikyti principą „Visų pirma galvokime apie mažuosius“, visų pirma turint omenyje procedūras ir kontrolę. Būtina atidžiai stebėti, kaip AR laikomasi konkurencijos taisyklių siekiant apsaugoti mažųjų ir vidutinių įmonių interesus.

4.7 Energetika

4.7.1 Dėl savo geografinės padėties AR yra pažeidžiami ir turi kitaip nei žemyninė Europa spręsti energetikos iššūkius. ES turi sudaryti AR galimybę apsirūpinti energija esant sudėtingai aplinkai ir sąlygoms, dėl kurių gerokai išauga kaina ir kurios riboja konkurenciją.

4.7.2 Atokiausiems regionams ypač svarbu turėti nuosavą energijos išteklių ir juos naudoti ar tai būtų antriniai naftos, ar dujų produktai, ar mažą anglies dioksido kiekį išskirianti energija, pavyzdžiui, vėjo, šiluminė, saulės, vandens, jūros.

4.7.3 EESRK siūlo šiose regionuose paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių mokslinius tyrimus ir pasinaudojant ES finansinėmis priemonėmis ir atsižvelgiant į AR ypatumus paremti juose vykdomus energetikos projektus.

4.8 Žemės ūkis

4.8.1 Akivaizdu, kad atokiausiuose regionuose žemės ūkis užima svarbią vietą. Ši veikla skatina užimtumą, padeda puoselėti ir saugoti aplinką ir tradicinį gyvenimo būdą. ES turėtų ir toliau dėti pastangas, kad (be cukraus ir bananų) užtikrintų diversifikaciją ir AR gebėjimą apsirūpinti maistu. Taip pat reikia išlaikyti esamą pusiausvyrą tarp žemės ūkio produkcijos, orientuotos į eksportą, ir produkcijos, skirtos aprūpinti vietos rinkas.

4.8.2 Kartais Europos pagalbos procedūros yra palankesnės didelėms struktūroms arba tarpininkavimui. Šią tendenciją reikia keisti, kadangi ji neleidžia atsižvelgti į smulkių nepriklausomų gamintojų, kurie AR sudaro didžiąją gamintojų daugumą, interesus. Be to, Europos pagalba turi padėti gerinti maisto tiekimo grandinės veikimą ir skatinti ūkininkų ir jų organizacijų dalyvavimą.

4.9 Žuvininkystė

4.9.1 EESRK palankiai vertina Komisijos ketinimą užtikrinti, kad priimant sprendimus šioje srityje bus labiau atsižvelgiama į regioninį aspektą, atkreipiamas dėmesys į jūrų baseinus, vietos išteklius ir sukurta atokiausių regionų konsultacinė taryba. Žvejyba atokiausiuose regionuose labai skiriasi, todėl būtina sukurti atskiras kiekvieno AR konsultacines tarybas siekiant geriau atsižvelgti į jų specifines sąlygas.

4.9.2 Pasiūlymu dėl žuvininkystės politikos reformos tinkamai neišsprendžiamos atokiausių regionų problemos, pavyzdžiui, susijusių su pagalba žvejybos laivynui (visų pirma, laivų įsigijimas ir modernizavimas, žvejybinės pastangos tvarkymas ir ES ir trečiųjų šalių žuvininkystės susitarimų poveikis atokiausiems regionams), be to nėra pokyčių žuvininkystės POSEI programoje, kurios turinį reikėtų iš esmės persvarstyti kaip padaryta dabartinės POSEI žemės ūkio sistemos atveju. Komitetas taip pat nori priminti nuostatas, kurias yra pateikęs 2011 m. spalio 27 d. nuomonėje savo iniciatyva „Regioninių plotų vystymas žuvų ištekliams valdyti ir žvejybai kontroliuoti“ (pranešėjas Brendan Burns).

4.10 Miškininkystė

4.10.1 Būtina atsižvelgti į galimybę sodinti tvarius tropinius ir subtropinius kietmedžius atokiausiuose regionuose ir užjūrio šalyse ir teritorijose. Ypatingi šių regionų santykiai su Europa užtikrintų jiems galimybę atsižvelgiant į gebėjimą tiesiogiai tiekti sertifikuotą medieną, kuri atitinka visas **Miškų valdymo tarybos (FSC)** sertifikavimo taisykles.

4.10.2 Svarbiems istorinių pastatų renovacijos projektams skirtos mediena rinka yra specifinė, į tai reikėtų atsižvelgti, kadangi daugeliui originalių medienos rūšių gresia išnykimas, todėl labai sunku jų įsigyti teisėtu būdu. Raudonmedis, tabebujos medis, virola, koralmedžiai, paprastieji žalmedžiai, raminas, keringo arba Afrikos palisandras sudaro tik nedidelę dalį renovacijos projektams reikiamos medienos.

4.10.3 Tropiniai ir subtropiniai miškai yra ne tik medienos šaltinis, jie sukuria idealią aplinką medicinos ir kosmetikos srityse naudojamiems retiems augalams auginti. Tropinių ir subtropinių miškų mediena nėra greitai pelno duodantis sprendimas, tačiau ilgalaikės trukmės laikotarpiu suteiktų šiems regionams galimybes pasinaudoti labai pelningomis rinkomis, kurioms reikalinga ši mediena ir reti augalai.

4.11 Moksliniai tyrimai ir jų plėtojimas

4.11.1 EESRK pritaria, kad ir toliau būtų įgyvendinama Europos aplinkos veiksmų programa ir ES Biologinės įvairovės veiksmų planas (80 proc. Europos biologinės įvairovės potencialo - atokiausiuose regionuose), o būsimose strategijos „Europa 2020“ programose, ypač susijusiose su atsinaujinančiųjų išteklių energija, tvariu vystymusi ir jūrų mokslu, labiau atsižvelgta į AR potencialą.

4.11.2 Europos Komisija nepakankamai plėtoja atokiausių regionų potencialą šiose srityse.

4.11.3 EESRK pritaria pasiūlymui kurti šių veiklos sričių Europos kompetencijos tinklus įtraukiant AR.

4.12 Socialinio aspekto stiprinimas vystant AR

4.12.1 EESRK palankiai vertina tai, kad įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ Komisija skiria dėmesį Europos modelio socialiniam aspektui. Šis dėmesys turėtų būti ne tik geri ketinimai, bet ir konkretūs veiksmai. Nei vienas Europos Sąjungos pilietis neturėtų būti pamirštas ar likti vystymosi proceso nuošalyje. Būtent tokia yra Europos solidarumo esmė. EESRK pritaria Kanarų salų regiono pirmininko pasiūlymui įgyvendinti

neatidėliotiną veiksmų planą, skirtą spręsti neįtikėtina sparčiai plintančio masinio nedarbo problemą.

4.12.2 Be jau minėtų strateginių krypčių EESRK atkreipia dėmesį į šiuos aspektus:

4.12.2.1 Svarbiausių poreikių, t. y. apsirūpinimas vandeniu (žmonėms ir ekonomikai), tvaria energija, nuotekų valymas, atliekų šalinimas, patenkinimas yra ypač svarbūs iššūkiai šiuose regionuose. Komunikate neskiriama pakankamai dėmesio sklandžiam paslaugų tinklo atokiausiuose regionuose veikimui.

4.12.2.2 Europos turizmo strategija atokiausiems regionams yra labai svarbus veiksnys; šia strategija turi būti skatinamas tvarus vystymasis ir pagarba savitumui, kadangi tai yra svarbiausi turizmo sektoriaus plėtojimo veiksniai siekiant išvengti jūrų zonų kultūrinio supanašėjimo ir susiliejimo. Todėl EESRK atkreipia dėmesį į Komisijos komunikatą dėl mėlynojo augimo ir šiuo metu Komiteto rengiamą nuomonę ⁽⁴⁾.

4.12.2.3 Savo strategijoje Europos Komisija turėtų skirti daugiau dėmesio kultūriniam aspektui Šiuo požiūriu AR yra išskirtinis ES turtas. Todėl EESRK ragina vykdant strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo veiksmų planus gerokai sustiprinti paprogramę „kultūra“.

2013 m. kovo 20 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Nuomonė „Mėlynasis augimas. Tvaraus jūrų ir jūrininkystės sektoriaus augimo galimybės“ (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 87).